

Aanleiding

Op 7 april 2021 is de Visie VRBZO 2025 bestuurlijk vastgesteld. Eén van de thema's is 'Werken aan een weerbare samenleving'. De visie betreft een visie op hoofdlijnen. Om in de komende beleidsperiode de 'juiste' dingen te gaan doen zijn een heldere definitie van wat een weerbare samenleving is en daarbij behorende een afbakening noodzakelijk. Met de definitie en afbakening brengen we focus en geven we richting aan hetgeen we in deze beleidsperiode gaan doen.

Definitie en afbakening

Het uiteindelijke doel van een weerbare samenleving is dat mensen zichzelf en anderen die daartoe niet in staat zijn (omdat zij al verminderd zelfredzaam waren of dit werden door de betreffende ramp/crisis) in veiligheid weten te brengen totdat de hulpdiensten de hulp overnemen.

Op grond van deze doelstelling wordt de volgende definitie aangehouden: *Een weerbare samenleving is een samenleving waarin mensen zelfredzaam en samenredzaam zijn tijdens rampen en crises. Dit betekent dat zij zich bewust zijn van de fysieke risico's in hun leefomgeving en zich hier op voorbereiden. Mensen zijn in staat risico's af te wegen en bereiden zich voor op dat wat kan gebeuren. Ze weten hoe zij kunnen handelen bij rampen en crises en handelen ook daadwerkelijk zo tijdens een dergelijke situatie. Dit geldt ook voor de mensen die verminderd zelfredzaam zijn, zover dat mogelijk is.*

Een dergelijke brede definitie vraagt om nadere afbakening om zo de aanpak beheersbaar te houden. Er zijn immers vele soorten weerbaarheid, deze lopen uiteen van bestuurlijke weerbaarheid tot persoonlijke mentale weerbaarheid. Gedurende de beleidsperiode werken wij aan de **fysieke weerbaarheid van de inwoners van onze regio** in relatie tot rampen en crises. Dit volgt op keuzes uit de visie VRBZO 2025.

Wij kiezen ervoor om te werken aan de weerbaarheid van mensen **op het gebied van rampen en crises (kleine kans, groot effect)**. Aan de weerbaarheid van mensen in relatie tot incidenten (grotere kans, kleiner effect) wordt al gewerkt door onder andere het taakveld Brandveilig Leven.

Wij gaan de weerbaarheid van onze inwoners vergroten op het gebied van rampen en crises **met als doel het beperken en bestrijden van de effecten van een ramp of crisis**. We richten ons daarmee niet op het voorkomen van rampen en crises, omdat dit in veel gevallen al goed geregeld is in omgevingsplannen en bij vergunningverlening en inwoners weinig invloed hebben op het ontstaan van de typen rampen en crises waar wij ons op richten. We richten ons ook niet op hoe inwoners omgaan met de nasleep van

Risico- en crisisbeheersing

Onderwerp

Weerbare samenleving - definitie en afbakening

Datum

30 juli 2021

Behandeld door

Werkgroep weerbare samenleving

Telefoon

Versie

1.0

Ons kenmerk

CONCEPT

Bezoekadres

Deken van Somerenstraat 2
5611 KX Eindhoven
Telefoon (040) 2 203 203
info@vrbzo.nl
www.vrbzo.nl

Postadres

Postbus 242
5600 AE Eindhoven

een ramp of crisis. Dit heeft vaak een psychologisch en sociaal aspect. Voor een groot deel ligt dit niet in het werkveld van de Veiligheidsregio.

In de Visie VRBZO 2025 staat: "Veiligheid is in 2025 een verantwoordelijkheid van burgers, bedrijven en instellingen zelf. De overheid ondersteunt alleen als dat nodig is." In onze definitie van weerbare samenleving staat "(...) totdat de hulpdiensten het overnemen". Het is van belang om in deze afbakening te melden dat, ook al wordt er (waar mogelijk) hulp verleend door allerlei organisaties totdat de situatie weer 'normaal' is, **de verantwoordelijkheid voor veiligheid evengoed bij de burgers, bedrijven en instellingen zelf ligt.**

Nadere uitwerking

In het risicoprofiel van onze regio staan vele risico's. Het is onmogelijk om onze **inwoners bekend te maken met de handelingsperspectieven** die bij al deze risico's horen. Wij kiezen er daarom in eerste instantie voor om te **werken aan algemene weerbaarheid, ofwel handelingsperspectieven die passen bij een groot deel van de risico's**. Dat vullen wij aan met handelingsperspectieven van een top 5 van risico's. Deze komen voort uit een prioritering gemaakt door professionals en door inwoners zelf in het risicoperceptie-onderzoek.

- extreem geweld en terrorisme (hele regio)
- aantasting cybersecurity en cyberdreigingen (hele regio)
- verstoring telecom en ICT (hele regio)
- storm en windhozen (hele regio)
- natuurbranden (beperkte doelgroep rondom natuurgebieden)

We kiezen niet voor het risico pandemie, ook al scoort deze zowel bij de professionals als bij de inwoners 'hoog' in relevantie. Vanwege corona en de landelijke aandacht die hierop plaatsvindt en de fase waarin wij ons nu bevinden, vinden wij het nu niet gepast om een algemene strategie op te zetten voor pandemie.

En wie zijn dan die inwoners waar we ons op richten? In de Visie VRBZO 2025 staat dat we ons richten op mensen die wonen, werken of verblijven in onze regio. Dit is echter zo'n grote en voor een deel ongrijpbare groep dat we een afbakening doen. De einddoelgroep is in eerste instantie '**alle in Zuidoost-Brabant wonende (of op langere termijn verblijvende) mensen**'.

In het eerder beschreven doel wordt aangegeven dat: "mensen weten zichzelf en anderen die daartoe niet in staat zijn (omdat zij al verminderd zelfredzaam¹ waren of dit werden door de betreffende ramp/crisis) in veiligheid te brengen". Iedereen die, om wat voor reden dan ook, onvoldoende of niet (meer) voor zich zelf kan zorgen en tevens buiten de bestaande netwerken en systemen valt, wordt aangemerkt als verminderd zelfredzaam. Omdat dit per situatie om een andere doelgroep kan gaan, maken we ook hiervoor een afbakening. De meest kwetsbaren zijn met name de **extramuraal verminderd zelfredzamen die geen sociaal netwerk hebben en die geen tot weinig zorg ontvangen**. De verminderd zelfredzamen, die intramuraal zorg ontvangen worden voldoende ondersteund en hierop is al voorbereiding getroffen door middel van planvorming van de instelling. Een uitzondering hierop zijn de

¹ Zelfredzaamheid omvat de vermogens en handelingen van burgers om incidenten, en de nasleep ervan, zelfstandig dan wel met behulp van anderen zoveel mogelijk te voorkomen en/of te beheersen (bron IFV).

extramuraal verminderd zelfredzamen die 24-uurs zorg in nabijheid of permanent toezicht ontvangen (Wet langdurige zorg). Deze categorie valt ook niet onder de doelgroep.

Om de extramuraal verminderd zelfredzamen nader te specificeren, maken wij gebruik van onderstaande categorieën die ook merendeels door het IFV worden gehanteerd. Overigens is de doelgroep gerelateerd aan het crisistype dat zich voor doet.

Categorie verminderd zelfredzamen	Specificatie
Ouderen	Thuiswonend/geen tot gering netwerk/zorg
Personen met een lichamelijke beperking	Thuiswonend/geen tot gering netwerk/zorg
Personen met een verstandelijke beperking	Thuiswonend/geen tot weinig netwerk/zorg
Personen met een psychische beperking	Thuiswonend/geen tot gering netwerk/zorg
Personen met een auditieve beperking	Thuiswonend/beperkt gehoor
Personen met een visuele beperking	Thuiswonend/minder zicht
Personen met een tijdelijke beperking	Thuiswonend/breuk/migraineaanval
Personen met een taalbarrière	Thuiswonend, zonder of met gering netwerk
Zorgmijders	Geldzorgen/psychisch/huiselijk geweld/niet de weg weten te vinden
Dak-en thuislozen	Zonder netwerk/zorg
Niet geregistreerde asielzoekers	Onder de radar

Netwerkpartners en interne samenwerking

Het netwerk waarin wij als Veiligheidsregio werken is erg groot. Hoewel netwerken geen doel op zich is, kan het ons wel helpen in het behalen van de doelen, maar wij moeten daarin wel keuzes maken. Afhankelijk van het (nog op te stellen) programmaplan en eventueel daaruit volgende projecten of taken, kunnen wij bepalen, welke huidige, maar ook zeker nieuwe netwerkpartners wij willen verbinden aan het thema. In dit stadium is nog lastig daar een keuze in te maken. Wat wij wel nu al weten is dat gemeenten een belangrijke rol gaan spelen, vanuit verschillende rollen (zoals afzender van risicocommunicatie en omdat gemeenten primair verantwoordelijk zijn voor het weerbaarder maken van zelfredzamen en verminderd zelfredzamen in relatie tot de participatiesamenleving).

Wij hebben ook interne stakeholders. Wij constateren dat een groot deel van de interne afdelingen een rol heeft als het gaat om het weerbaarder maken van de samenleving. Maar als je die weerbaarheid in relatie brengt tot eerder genoemde afbakeningen, dan zijn het er al iets minder. De voornaamste interne afdelingen waar wij samenwerking mee moeten zoeken zijn: Crisisbeheersing, GHOR, Bevolkingszorg (ook in relatie tot incidentcommunicatie) en Omgevingsadviesing.